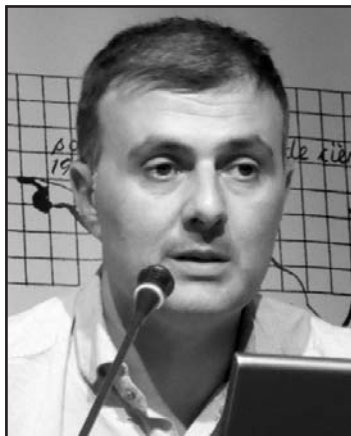

Indicadors estadístics associats al medi ambient

Marc ROSSELL i SOLER

Des del departament de Medi Ambient i Sostenibilitat es presenten anualment els indicadors ambientals, l'agenda d'accions i propostes previstes en el marc del Dia mundial del medi ambient, que se celebra el 5 de juny.

El document d'indicadors 2016 recull els principals índexs en matèria ambiental del país, com ara la qualitat de l'aigua, l'aire i el soroll; els residus, l'energia, el canvi climàtic i la meteorologia, i l'educació ambiental.

Pel que fa a la qualitat de l'aigua superficial, durant el 2016 s'han tractat 19,5 milions de m³ d'aigües residuals a les estacions depuradores del país i a les estacions de mesura s'ha comprovat que un 85% de les aigües superficials és de qualitat excel·lent o bona. També s'ha constatat que la qualitat ha estat excel·lent o bona durant un 92% del temps amb una millora respecte al 2015. Els resultats relatius a la qualitat acústica indiquen que un 80% de les estacions de la xarxa de control compleixen els objectius de qualitat fixats en el cadastre sonor. En referència a l'educació ambiental, l'any 2016, un 50,8% dels escolars repartits entre tots els nivells acadèmics i els tres sistemes educatius han participat en el projecte Escola Verda. El Centre Andorra Sostenible ha donat servei a un total de 6.621 usuaris que es reparteixen en activitats a les escoles i activitats adreçades al conjunt dels ciutadans.

Els indicadors també es refereixen a aspectes com el canvi climàtic. Els valors de les emissions no absorbides en gasos d'efecte hivernacle continua estable i se situen actualment en 375 Gg de CO₂. La producció nacional d'energia cobreix el 16,9% de la demanda, amb una producció majoritària d'origen hidràulic (85,3%), seguida de la valorització energètica de residus (14,3%). La producció d'origen fotovoltaic segueix en augment i ja supera la barrera dels 350 MWh, un 0,4% de la producció nacional. Pel que fa als residus, el 2016 el 49% de les fraccions de paper i cartró, vidre i envasos s'han recollit de manera selectiva i s'han destinat al reciclatge.

Les xifres presentades en aquest informe s'han editat per segon any en format digital i es poden consultar a www.mediambient.ad

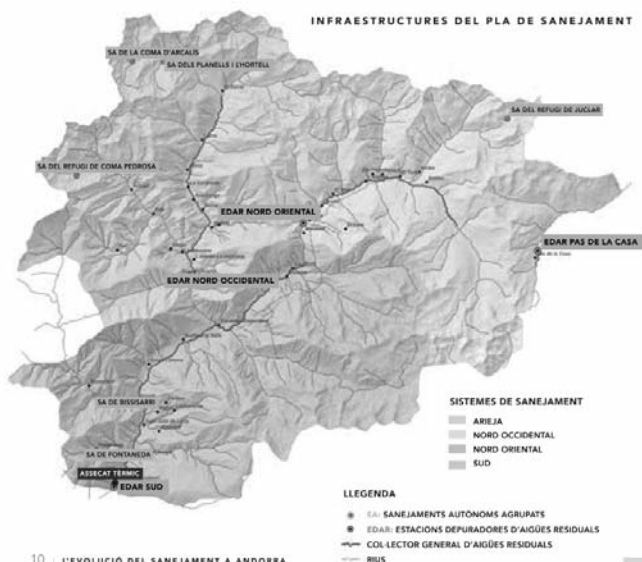
Aquests indicadors permeten fer el seguiment de les polítiques ambientals d'Andorra, el Pla de sanejament de la aigües, l'Estratègia de medi atmosfèric o el Pla nacional de residus.

L'any 1996 el Govern va aprovar el Pla de sanejament de les aigües d'Andorra, que preveu totes les actuacions (vegeu el mapa següent) que s'han de dur a terme per obtenir uns nivells de qualitat de les aigües al riu de bons a excel·lents per a l'any horitzó 2020. Aquesta qualitat de les aigües asseguraria com a mínim una qualitat apta per al bany i la vida piscícola i com a màxim una qualitat apta per a la producció d'aigua potable.

Els objectius del Pla de sanejament del Principat d'Andorra es basen en:

- la reducció progressiva de la contaminació de les aigües i les lleres dels rius seguint les directrius europees relatives al tractament de les aigües residuals, com ara la Directiva 91/271/CEE, entre d'altres;
- el manteniment de cabals mínims als rius (competència actualment desenvolupada pel departament del Patrimoni Natural);
- la prevenció de la contaminació dels aqüífers;
- l'establiment dels mecanismes de control derivats de les normatives implantades, i
- la promoció de la consciència social del bon ús que s'ha de fer dels recursos hídrics.

L'Estratègia del medi atmosfèric és un instrument estratègic que permet coordinar i racionalitzar les actuacions i les estratègies relatives a l'aire, al soroll i al canvi climàtic, i és l'instrument que orienta la política de residus del Govern.

El Govern va aprovar, el 6 de desembre del 2006, una estratègia de vigilància, comunicació i protecció del medi atmosfèric per tal de definir les línies directrius en l'àmbit del medi atmosfèric. Tal com marca l'article 20 del Reglament de control de la contaminació atmosfèrica del 25 de febrer del 2009, l'estratègia s'ha de revisar periòdicament cada cinc anys.

Aquest instrument estratègic inclou les accions que s'estan desenvolupant i que està previst desenvolupar per tal de reduir les emissions al medi atmosfèric.

Les accions que ja s'han anat desenvolupant darrerament, com el programa Renova per a l'eficiència energètica en edificació o el pla Engega per a la mobilitat sostenible, han permès plantejar objectius ambiciosos de millora de la qualitat ambiental, que es reflecteixen en els indicadors ambientals.

L'estratègia afecta els diferents àmbits del medi atmosfèric: la qualitat de l'aire, la qualitat acústica, la contaminació lumínica, la protecció de la capa d'ozó i les ones electromagnètiques. L'estratègia preveu objectius i accions concretes destinats a vigilar, conèixer i caracteritzar els indicadors del medi i també a prevenir i reduir les emissions provocades pel transport, les calefaccions i les activitats qualificades com a potencialment contaminants.

Pel que fa a la bona qualitat de l'aire, és un bé valuós que cal conservar, però no obstant això encara hi ha punts negres i situacions que incideixen negativament en el medi, i plantegen un marge de millora. Una de les problemàtiques és el trànsit de vehicles amb motor de combustió, i per això es preveuen accions per reduir-ne l'impacte.

L'objectiu per al 2025 és eliminar els pics de contaminació diaris i setmanals amb qualitat deficient i dolenta, i per al 2030 es vol reduir un 13% els nivells anuals de NO₂ i PM_{2,5}.

L'estratègia fixa uns objectius de qualitat atmosfèrica i el seguiment dels indicadors ambientals ha de permetre d'incidir en les accions previstes i programar-ne de noves en cas de necessitat.

Aquestes accions han d'anar acompanyades d'una campanya de sensibilització per tal de conscienciar la ciutadania i els escolars dels bons hàbits.

L'any 2001 el Govern d'Andorra va aprovar el Pla nacional de residus (PNR) com a instrument estratègic que li permet planificar, coordinar i racionalitzar la política de gestió de residus fins a l'any 2020. El PNR estableix els principis bàsics següents de la gestió de residus:

- Principi d'autosuficiència, referent a la creació d'instal·lacions de tractament i eliminació de residus al territori del Principat d'Andorra, sempre que estigui justificat pel volum de residus existent.
- Principi de proximitat, referent a l'eliminació dels residus no tractats al Principat d'Andorra segons el principi anterior a les instal·lacions més properes, per evitar el trasllat innecessari de residus.
- Principi de *qui contamina, paga*, amb l'objectiu de fer responsables i internalitzar els costos ambientals de la gestió dels residus els seus generadors.
- Principi de responsabilitat compartida, per aconseguir que els problemes derivats de la generació i la gestió dels residus se solucionin a través d'un treball conjunt dels agents implicats (Govern, Comuns, empreses públiques, empreses privades i ciutadans).

L'estratègia defineix els objectius i les actuacions necessàries per a una gestió sostenible dels residus.

Actualment també s'està treballant des de l'Oficina de l'Energia i del Canvi Climàtic per ser un dels primers països a presentar la seva contribució nacional de reducció de les emissions de gasos d'efecte hivernacle per a l'any 2030, a partir de les dades disponibles i amb vista a la Cimera de París.

La contribució nacional d'Andorra conjuntament amb les contribucions nacionals d'altres països ha de permetre l'anàlisi de les projeccions d'emissions per part del Grup d'experts intergovernamentals sobre l'evolució del clima (GIEC). En els informes, el GIEC preveu per a Europa l'augment de les temperatures així com fenòmens meteorològics extrems, com ara precipitacions i sequeres intenses.

És que el canvi climàtic, i els seus efectes, són una realitat que el nostre país està experimentant. Les dades mostren que el país pateix un augment de les temperatures de 0,20° C/dècada i una reducció de les precipitacions d'almenys 45 mm/dècada. Uns efectes que tenen ja impactes sobre el país, impactes que sense dubte s'agreujaran si no es pren cap mesura per reduir les emissions mundials de gasos d'efectes hivernacle.

Els compromisos internacionals i aquests exemples d'estratègies aprovades pel Govern en matèria ambiental implementades pel departament de Medi Ambient i Sostenibilitat no tenen raó de ser si no es fa un seguiment dels principals indicadors. Cal tenir l'evolució de les actuacions realitzades i poder comparar els resultats amb els objectius fixats i amb els dels països de l'entorn.

El projecte de Llei del pla d'estadística 2017-2020 preveu en l'àmbit ambiental els indicadors que se segueixen al departament de Medi Ambient i Sostenibilitat, concretament:

A151 Qualitat de les aigües subterrànies

A152 Qualitat de les aigües superficials

A156 Estadística del recurs hídric

A157 Estadística de clima i la meteorologia

A158 Estadística de la qualitat de l'aire

A159 Estadística de la qualitat de soroll

A160 Estadística de les emissions de gasos d'efecte hivernacle

A161 Estadística de les substàncies que esgoten la capa d'ozó

A162 Estadística de residus

L'activitat estadística en defineix els aspectes concrets, com la periodicitat, l'actualització i el cost.

A títol informatiu, l'Institut Nacional de l'Estadística espanyol segueix estadístiques similars:

- *Estadística sobre el suministro y saneamiento del agua*
- *Seguimiento del Estado de las Aguas Superficiales*
- *Estadísticas sobre generación de residuos*
- *Estadística sobre recogida y tratamiento de residuos*
- *Indicadores de desarrollo sostenible*
- *Estadística de calidad del aire*
- *Inventario de emisiones contaminantes a la atmósfera*

La similitud és inherent al seguiment d'objectius similars de preservació del medi ambient i del foment del desenvolupament sostenible.

Per a futures edicions el departament de Medi Ambient i Sostenibilitat vol presentar tots els indicadors relacionats amb els diferents objectius de desenvolupament sostenible de les Nacions Unides en els quals s'emmarquen.

En l'àmbit de l'educació ambiental, que s'emmarca en l'ODS 4 *Educació de qualitat*. Pel que fa a l'ODS 6, *Aigua neta i sanejament*, correspon a les dades de qualitat de l'aigua superficial.

En l'àmbit de l'ODS 7, *Energia neta i assequible*, s'inclou la producció nacional i ha cobert el de la demanda d'energia elèctrica, l'origen de la producció elèctrica nacional.

Quant a l'ODS 11, *Ciutats i comunitats sostenibles*, el ministeri actua en la millora de la qualitat de l'aire i la qualitat acústica.

En relació amb l'ODS 12, *Consum i producció responsables*, s'hi inclouen els resultats de recollida selectiva de paper i cartró, vidre i envasos.

Finalment, s'ofereixen les dades relacionades amb el canvi climàtic i la meteorologia, que responen a l'ODS 13, *Acció climàtica*.

Marc Rossell i Soler,

director general de Medi Ambient i Sostenibilitat del Govern d'Andorra